

4. Kobelieva D., Moisieiva N., Omelchenko H. Capitalism and modern society in the historical and philosophical concept of YN Harari. – 2020.
5. Lohvynenko Y. S. Історія держави і права України: практикум. – 2017.
6. Моїсєєва Н. І., Омельченко Г. Ю. Комунікаційна діяльність в структурі соціально-комунікаційного знання. – 2017.
7. Пилипенко С. Г. Модуси сучасної культури в інформаційному просторі / С. Г. Пилипенко // Сучасне суспільство. — 2013. — Випуск 1. — С. 120–128.
8. Voronyansky O. Systemic risks of destabilization of social systems of post-industrial society in the context of economic crisis and war. – 2022.

Баранов Сергій
Науковий керівник – канд. істор. наук Лапченко А.С.
Державний біотехнологічний університет

УКРАЇНСЬКА РЕВОЛЮЦІЯ 1917-1921 РОКІВ

Українська революція 1917–1921 років розпочалася в умовах революційних потрясінь, які охопили Російську імперію у березні 1917-го. Ключовим її рушієм був український народ і його політична еліта, що еволюціонувала від ідей політичної автономії та федерації до усвідомлення власної державної незалежності.

Революція була явищем загальноукраїнським. У всіх регіонах розвивався національний рух, створювалися та діяли українські органи влади, політичні партії та громадські інституції, відроджувалася культура.

Цікаво, що термін “Українська революція” був уведений в обіг самими учасниками подій. Це визначення є в працях Михайла Грушевського, Володимира Винниченка, Симона Петлюри, Дмитра Дорошенка та інших діячів доби.

Радянська історіографія старанно викорінювала цю дефініцію та поширювала свої поняття – “Велика Жовтнева соціалістична революція” та “Громадянська війна”. Усе, що не вписувалося в рамки “генеральної лінії партії”, подавалося як “контрреволюційне” та “буржуазне”. Проте, тим часом українські історики в діаспорі досліджували Українську революцію 1917–1921 років. Їх роботу продовжили вітчизняні науковці в незалежній Україні.

Етапи революції 1917–1921 років

- березень 1917 – квітень 1918. Утворення та діяльність Української Центральної Ради, проголошення її Універсалів;
 - 29 квітня – 14 грудня 1918. Правління гетьмана Павла Скоропадського;
 - грудень 1918 – листопад 1921. Встановлення влади Директорії УНР, розгортання та придушення масштабного повстанського руху.
- Доба Української Центральної Ради (березень 1917–квітень 1918)

- Перший етап Української революції розпочався відразу після перемоги російської Лютневої революції у Петрограді. В цей час у Києві було створено національний представницький орган – Українську Центральну Раду (УЦР). Після Всеукраїнського національного конгресу вона з київської організації перетворилася на загальноукраїнську.

- У I Універсалі УЦР заявила про політичну мету – здобуття української автономії у складі демократичної федеративної Російської республіки. Автономна Україна мала включати території, де українці становлять більшість населення.

- II Універсалом Центральної Ради утворено виконавчий орган влади – Генеральний Секретаріат.

- У багатьох містах колишньої імперії відбувалося українське національне піднесення. Українці, що входили до частини Російської імператорської армії та Російського імператорського флоту, збиралися на мітинги, “українізувалися” та визнавали УЦР.

- Після захоплення в Петрограді влади більшовиками надії на демократичний устрій Росії поступово розвіялися.

- III Універсалом УЦР проголосила Українську Народну Республіку (УНР). Майже відразу вона зазнала більшовицької агресії з боку Росії. У розпалі бойових дій УЦР проголосила незалежність УНР (IV Універсал). Незважаючи на героїзм під Крутами та в інших нерівних боях, українські війська відступили. УНР уклала перший в новітній історії України міжнародний договір у Бресті. Дипломатичне визнання та військова допомога Центральних держав зміцнили УНР і дали змогу відвоювати окуповані більшовиками території.

Доба Гетьманату (квітень–грудень 1918).

- Здобувши владу, гетьман Павло Скоропадський скористався нетривалим мирним періодом для зміцнення основ української державності. В період Гетьманату була розбудована дієва регіональна адміністрація. Вона контролювала найбільшу за весь час Української революції в територію, а також вела перемовини про входження до складу Української Держави Криму та Кубані. Українська Держава була визнана 30 країнами.

- За гетьмана в Україні було відкрито Кам’янець-Подільський університет, засновано Академію наук, закладено основи Української автокефальної православної церкви, здійснено інші важливі починання. Амбітна військова реформа не була завершена через несприятливу зовнішню та внутрішньополітичну ситуацію. Здобутками державотворення періоду Гетьманату скористалася відновлена УНР.

Доба Директорії (грудень 1918–листопад 1921).

- Директорія відновила республіканський лад і демократичне правління в Україні. Акт Злуки Української Народної Республіки із Західно-Українською Народною Республікою (ЗУНР) засвідчив волю українського народу до Соборності. Скликаний Директорією Трудовий конгрес, забезпечив

широку представницьку основу української влади. У Паризькій мирній конференції, де вирішувалася доля учасників Першої світової війни, взяла участь українська делегація.

- Увесь цей період УНР вела важкі бої за незалежність і територіальну цілісність. Разом із Галицькою армією, Армія УНР демонструвала героїзм і не капітулювала навіть тоді, коли під українським прапором залишалися кілька невеликих повітів. Контрнаступи березня 1919-го, Офензива на Київ–Одесу, Перший Зимовий похід засвідчили волю українців до боротьби. Укладання Варшавської угоди заклало фундамент тривалого українсько-польського альянсу і надало примарний шанс на перемогу навесні 1920 року. Проте навіть кинуті союзником напризволяще українські вояки не полишали спроб закріпитися на рідних землях. До листопада 1921 року тривав масовий повстанський рух.

Розпад Австро-Угорської монархії, прозваної “клаптиковою імперією”, відкрив шлях до незалежності її народів. Галичина – східна частина австрійського коронного краю – від початку стала ареною суперництва українського та польського національно-визвольних рухів. Права на неї заявили одночасно Українська національна рада та Польська ліквідаційна комісія. Українці Закарпаття та Північної Буковини тяжіли до своїх братів-галичан, але їхні землі також були об’єктом зазіхання сусідніх народів і держав.

Змагання за першість у Львові виграли українці, які швидко і рішуче встановили контроль над краєм. Ці події увійшли в історію як Листопадовий чин. Тимчасовий основний закон про державну самостійність українських земель колишньої Австро-Угорської монархії запроваджував назву нової держави – Західно-Українська Народна Республіка. Однак закріпити успіх галичани не змогли. Після місяця затятих боїв українці були змушені залишити свою столицю. Утворився протяжний українсько-польський фронт. Спочатку бої носили позиційний характер. Це надало змогу ЗУНР облаштувати державні справи: провести реформи, сформувати дієвий уряд, адміністрацію, військо.

Допомога Києва, на яку розраховували державні мужі ЗУНР, підписуючи Акт Злуки 22 січня 1919 року, не допомогла виграти війну з Польщею. Зміцнілі польські війська за підтримки переможної Антанти окупували майже всю Східну Галичину. Відчайдушний контрнаступ – Чортківська офензива – лише ненадовго виправив ситуацію. Врешті уряд і армія ЗУНР були змушені перетнути Збруч і об’єднатися із силами Директорії на Поділлі.

У 1921 році, після кількох воєн радянської Росії з УНР, майже вся територія України опинилася під контролем окупанта. Ризький мир, підписаний у березні того ж року між радянськими урядами Росії й України та Польщею, фактично поховав самостійницькі плани урядів УНР і ЗУНР. Раніше, 1918-го Румунія окупувала Буковину, 1919-го до Чехословаччини відійшло Закарпаття. Долю Східної Галичини було вирішено 1923 року на Паризькій конференції – її приєднано до Польщі.

Попри те, що до середини 1920-х років усі землі сучасної України опинилися під владою чотирьох держав, питання єдності української нації вже ніколи не ставилося під сумнів. Саме під час Української революції було проголошено незалежність України, продемонстровано можливість цивілізованого демократичного збирання територій в єдину суверенну державу. Це був вагомий і багато в чому трагічний досвід державницько-правової розбудови України.

Українській політичній еліті не вдалося повною мірою втілити в життя ідею відродження державності. Це обумовлено не лише зовнішніми геополітичними чинниками, небажанням держав – переможниць у Світовій війні бачити Україну самостійною, а й проблемами внутрішнього характеру. Йдеться про недостатню консолідацію суспільних верств, гострі ідейні протиріччя політичної еліти, недооцінку значення збройних сил у захисті державного суверенітету, квоість мобілізаційних зусиль урядів, прорахунки у виборі стратегічних союзників.

Беспалий Іван Ігоревич
Науковий керівник – канд. істор. наук, проф. Воронянський О.В.
Державний біотехнологічний університет

ПРОБЛЕМА «ОЛІГАРХІЗАЦІЇ» СОЦІАЛЬНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Сучасне суспільство переживає період серйозних змін та викликів, які загрожують фундаментальним цінностям демократії, громадянського суспільства та соціальної дії. Однією з ключових проблем, що впливають з цих змін, є явище «олігархізації» громадських організацій. Як би банально не звучало, це явище стає все більш актуальним і потребує глибокого аналізу та системного розуміння. Надмірна концентрація влади та ресурсів в руках обмеженої кількості осіб та компаній впливає не лише на прозорість та незалежність громадських організацій, але й на здоров'я самого громадянського суспільства. Мета цієї роботи - визначити природу проблеми «олігархізації» громадських організацій, проаналізувати та обґрунтувати її, використовуючи докази та аргументи з різних джерел. Основна увага приділяється розумінню самого поняття «олігархізація» в контексті громадських організацій, визначенню чинників її поширення та дослідженню наслідків цього явища для самих організацій, для суспільства в цілому та для демократії як політичної системи. Зараз, як ніколи, необхідно обговорювати та вивчати це питання, оскільки воно впливає на громадянське суспільство та громадянську участь. Суспільство має бути проінформованим, розуміти наслідки «олігархізації» та шукати шляхи подолання цього виклику.

Дану роботу слід почати з визначення поняття. «Олігархізація» громадських організацій - це процес, коли влада, вплив і контроль над громадськими організаціями зосереджуються в руках обмеженої кількості осіб,